

referentienummer 4421130.20230120
datum 23 februari 2023
aan Rodenburg
van [REDACTED]
projectnummer 0442130.100
project onderzoeken Rodenburg
betreft Oplegnotitie Natuurtoets Rodenburg

Aanleiding

Rodenburg Beheer is voornemens om op een perceel tussen Oosterhout en Dongen een uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein te realiseren (kortweg: de voorgenomen ingreep). De ligging van het plangebied is weergegeven in Figuur 1. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met mogelijke effecten op beschermde gebieden (zoals Natura 2000-gebieden en NNN). Tevens moet rekening worden gehouden met mogelijk aanwezige beschermde soorten en de bescherming van houtopstanden. Daartoe is door bureau Waardenburg een natuurtoets opgesteld welke als bijlage 5 aan het destijds door de gemeente Oosterhout vastgestelde ontwerp-bestemmingsplan is bijgevoegd. In verband met de looptijd van deze procedure en mogelijke wetswijzigingen zijn de bevindingen van betreffende rapportage opnieuw bezien.

Er hebben na het opstellen van de Waardenburg rapportage geen relevante wetswijzigingen plaats gevonden m.b.t. soortbescherming en gebiedsbescherming. Er zijn ook geen nieuwe beschermde gebieden in de omgeving van het plangebied aangewezen. Om deze reden zijn in voorliggende oplegnotitie alleen de resultaten m.b.t. soortbescherming geactualiseerd.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is een landbouwgebied dat in huidige situatie nog steeds die bestemming en functionaliteit heeft. Langs de noordzijde van het gebied stroomt het Wilhelminakanaal en verder is het plangebied omringd door struikvegetatie en bosschage. Het gebied grenst aan een natuurgebied dat tevens dient als hondenlosloopegebied. Het gebied kent een hoge verstoring als gevolg van recreatie. Figuur 2 toont een impressie van het plangebied.

Figuur 2. Impressie van het plangebied.

Planvoornemen

Een deel van het gebied wordt natuurlijk ingericht waarbij het doel is om de huidige natuurwaarde van het gebied in stand te houden en waar mogelijk te vergroten. Voor de beoogde inrichting, beoogde bestemming alsmede functionaliteit wordt verwezen naar de toelichting en regels van het bestemmingsplan.

Doel en methodiek

In het kader van de actualisatie van de Natuurtoets van bureau Waardenburg is middels gegevens uit het NDF (Nationale Databank Flora en Fauna; in de omgeving binnen een straal van 2,5 km; periode 2018-2023) in combinatie met een terreinbezoek medio december 2020 bepaald of binnen de invloedssfeer van het plan beschermde soorten voor kunnen komen. Vervolgens is gekeken of er sprake is van effecten op deze soorten. Daarnaast is bepaald wat de gevolgen zijn op soorten die reeds zijn behandeld in de Natuurtoets (en waar sprake was van een effect op deze soorten).

Op 21 december 2022 is een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij circa 8 graden Celsius en zonnig weer.

Wettelijk kader

In de Wnb is de soortbescherming opgedeeld in 3 categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

Onder de Wnb is er tevens onverminderd sprake van jaarrond beschermde vogelnesten (volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' opgesteld door het Ministerie van LNV, 2009). In onderstaande paragrafen wordt op basis van de bureaustudie middels NDFF en de biotopen in het plangebied ingeschat of nieuwe beschermde soorten voor kunnen komen.

Voorkomen van nieuw beschermde soorten

In de NDFF is een aantal nieuwe soorten ingevoerd welke ten tijde van het onderzoek van Waardenburg nog niet bekend waren in de omgeving van het plangebied. Dit betreffen de teunisbloempijlstaart en de kleine ijsvogelvinder. In tabel 1 op navolgende pagina van deze notitie zijn de soorten uit de bureaustudie weergegeven.

Tabel 1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied (met een straal van 2,5km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaar rond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2018-2023).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaar rond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Sperwer	X		
Zoogdieren	Bunzing			X
	Eekhoorn			X
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Steenmarter			X
	Laatvlieger		X	
Reptielen	Levendbarende hagedis			X
Amfibieën	Alpenwatersalamander			X
	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
Insecten – libellen	Geen waarnemingen			
Insecten - vlinders	Teunisbloempijlstaart		X	
	Kleine ijsvogelvlinder			X
Planten - vaatplanten	Geen waarnemingen			
Vissen	Geen waarnemingen			
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

In onderstaande paragrafen wordt op basis van de biotopen in het plangebied ingeschat in het kader van de Wnb beschermde soorten voor kunnen komen. Daarbij is een onderverdeling gemaakt in de soortgroepen relevant voor de provincie Noord-Brabant en het plangebied.

Gebiedskennis

Vanuit de onderzoeken voor de realisatie van de N629 is bekend dat aan de noordzijde van het Wilhelminakanaal een beschermde nestlocatie aanwezig is van de havik en de buizerd. Tevens is het gebied 't Blik leefgebied van de bunzing en meer naar het oosten (plan Everdenberg-Oost) leefgebied van de wezel en de ransuil. Ten zuiden van het Wilhelminakanaal is een kolonie aanwezig van blauwe reigers. Het Wilhelminakanaal zelf is onderdeel van een vaste vlieg- en migratieroute voor de meervleermuis en de watervleermuis. In 2018 is in de onderzoek ten behoeve van het planvoornemen, uitgevoerd door Bureau Waardenburg, geen overtreding van verbodsbepalingen op de soortbescherming Wet natuurbescherming geconstateerd.

Resultaten

Het plangebied bestaat uit landbouwgronden met aan de west- en noordkant een afscherming door bos. Het bosgebied bestaat grotendeels uit een combinatie van naaldbos met loofbomen. Het gebied heeft een verstoord karakter door het landgebruik en hoge recreatiedruk. Het bosgebied om de graslanden heen is daarnaast een druk bezocht hondenlosloopgebied.

Beschermde soorten

Aangezien het plangebied een beperkte omvang heeft, gelegen is in intensief agrarisch gebruikt land, geen open water bevat en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan Dongen/Dorst loopt, zijn niet alle biotoop-kritische (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op de beschermde (sub)soortgroepen: vissen, reptielen, amfibieën, flora en overige soortgroepen (kevers, kreeftachtigen, weekdieren, mieren en slakken). Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het plangebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: **vogels, zoogdieren en vlinders**.

Vogels

Jaarrond beschermde nesten

In het plangebied en de directe omgeving zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Een relatief klein nest is aanwezig in de bosschage aan de westzijde van het gebied. Het betreft mogelijk een nest van een houtduif of een klein nest van een zwarte kraai of gaai. Daarnaast zijn nesten van de blauwe reiger aanwezig op circa 350 meter afstand ten oosten van het plangebied. De blauwe reiger valt onder Categorie-5 en wordt hieronder behandeld.

Categorie-5 vogels

Op 350 meter afstand van het te ontwikkelen gebied zijn nesten aangetroffen van de blauwe reiger. Daarnaast kunnen nesten van koolmees, pimpelmees, grote bonte specht, ekster en zwarte kraai in de omgeving aanwezig zijn. De afstand van het plangebied ten opzichte van de nesten van deze soorten is voldoende om verstoring te voorkomen.

Blauwe reiger

Nabij het plangebied is een kolonie blauwe reigers aanwezig. In totaal zijn 18 nesten aanwezig. De blauwe reigers maken gebruik van de gebieden in de omgeving als foerageergebied.

De buffer van bomen tussen de kolonie en het plangebied zorgt voor een afschermdende werking ten opzichte van de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast is het gebied een druk bezocht terrein en zijn de nesten aanwezig boven het looppad/verzamelplek voor mensen. De reigers zijn gewend aan de recreatie en onder vinden daardoor geen verstoring als gevolg van optische verstoring. Directe effecten op de nesten zijn niet aan de orde.

Indirecte effecten kunnen optreden wanneer het leefgebied van de blauwe reiger dusdanig wordt aangetast dat zij niet langer op de nestlocatie tot broeden kunnen komen. Het plangebied is een landbouwgebied en de watergangen langs de looppaden zijn gedurende de hele dag verstoord door wandelaars en honden. De graslanden bevatten weinig voedsel voor reigers maar langs de vegetatiestroken kan gejaagd worden op muizen. In het nieuwe plan is natuur voorzien wat een hogere waarde heeft voor soorten als muizen en amfibieën. In Figuur 4 op navolgende pagina van deze notitie is de aan de oostkant van het voornemen beoogde poel en de natuurontwikkeling binnen het gebied weergegeven.

Figuur 4. Toekomstige inrichting van het plangebied.

Het oppervlakte aan foerageergebied zal verkleinen maar de kwaliteit van het foerageergebied wordt verhoogd. De blauwe reigers foerageren in huidige situatie voornamelijk aan de noordzijde van het Wilhelminakanaal.

Negatieve effecten op de reigerkolonie als gevolg van het voornemen zijn uitgesloten. Nesten worden niet beïnvloed en er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden in de omgeving van het gebied.

Algemene broedvogels

De roodborst, merel, winterkoning en kramsvogel zijn gedurende het terreinbezoek waargenomen. In het bosgebied en de ruigere begroeiing zijn nestgelegenheden aanwezig voor algemene broedvogels. Grond broedende vogelsoorten worden niet verwacht doordat het een hondenlosloopegebied betreft.

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wnb (artikel 3.1). Indien nesten aanwezig zijn, mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in het broedseizoen (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wnb aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een deskundig ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat er sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied, kunnen locatiespecifieke maatregelen worden voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het nest niet meer in gebruik is.

Zoogdieren

In het plangebied is potentieel habitat aanwezig voor marterachtigen, das, eekhoorn en vleermuizen.

Marterachtigen (bunzing, steenmarter, wezel)

Uit bureaustudie blijkt dat de bunzing en de steenmarter naar voren komen. Echter, vanuit het project Everdenberg-Oost is ook de wezel bekend aan de overzijde van het Wilhelminakanaal. Marterachtigen komen voor in veel verschillende habitattypen waaronder kleinschalig landschap en bosgebieden. Marterachtigen zijn beschermd onder Artikel 3.10, onderdeel A waarbij de verblijfplaatsen beschermd zijn.

In het plangebied (open velden) zijn geen potentiële verblijfplaatsen aangetroffen. Het landbouwgebied wordt regelmatig gemaaid/vergraven waardoor verblijfplaatsen hierbij onwaarschijnlijk zijn. Wel zijn de bosranden potentieel geschikt habitat voor de soorten. De bosranden worden echter niet aangetast waardoor directe effecten op verblijfplaatsen niet aan de orde zijn. Indirect kan wel verstoring optreden wanneer langs de bosrand gewerkt wordt met zwaar materiaal. Het volledige plangebied is echter een hondenlosloopgebied en ook op de graslanden wordt veel gelopen door hondenbezitters (veel sporen van honden op het grasland).

In de bosrand aan de westzijde van het plangebied (tegen het industriegebied aan) zijn hollen, burchten en sporen gevonden van konijnen. Overige sporen zijn niet aangetroffen, maar konijnenhollen kunnen ook door marterachtigen worden gebruikt. De bosranden blijven behouden en ter plaatse van de activiteiten zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. Loslopende honden graven daarnaast veel in het gebied waardoor ook weinig andere grondgebonden zoogdieren voorkomen in het gebied. Reeën, vossen en marterachtigen vermijden gebieden veelal met loslopende honden.

Het gebied is vervuild door uitwerpselen en andere markeringen door honden waardoor het gebied onaantrekkelijk is voor marterachtigen. Uit het onderzoek van de N629 zijn aan de zuidkant van het Wilhelminakanaal geen waarnemingen gedaan van marterachtigen.

Aangezien verblijfplaatsen niet direct worden aangetast en met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden gesteld dat marterachtigen geen verblijfplaatsen hebben in een hondenlosloopgebied met onvoldoende dekkingsmogelijkheden, zijn effecten niet te verwachten. Derhalve zijn negatieve effecten op marterachtigen redelijkerwijs uit te sluiten.

Das

In 2018 is nader onderzoek uitgevoerd naar dassen in het bosgebied aan de westzijde door de aanwezigheid van een vermoedelijke burcht. De burcht is in huidige situatie in vervallen staat, deels uitgegraven door konijnen. In 2018 zijn geen dassen aangetroffen. De locatie kan gebruikt worden door vossen en konijnen maar dassen worden niet snel verwacht in het gebied. Door recente waarnemingen in de omgeving van het gebied (NDFF 2018 – 2023) wordt echter het onderzoek van Waardenburg op dit aspect/dier geactualiseerd om de aan- of afwezigheid van de das in het gebied vast te stellen.

In de periode december – februari wordt veel gesleept met nestmateriaal door dassen. Om deze reden zijn in de periode van 16-1-2023 tot 15-2-2023 vier camera's actief geweest in de bosstrook langs de westkant van het plangebied, zie ook Figuur 5. De camera's zijn gericht op potentiële interessante locaties (wissels, potentiële burchten en markeerplekken).

Figuur 5. Eén van de geplaatste camera's (no-glow) in de aangrenzende westelijke bosschage.

In het onderzoek zijn geen beschermde (anders dan vrijgestelde soorten) waargenomen. De waargenomen soorten betreffen:

Tabel 2. Het aantal opnames per diersoort, per camera. Het aantal daadwerkelijke individuen is lager doordat veelal dezelfde individuen worden waargenomen.

Camera 1 (burcht)							
Merel	Kat	Konijn	Vos	Hond	Ree	Muis	Rat
2	1	56	21	22	1		
Camera 2 (wildwissel)							
	2	90	5	18	5	25	
Camera 3 (burcht)							
		380	4	21		54	
Camera 4 (burcht)							
		231	17	52		3	148
Totaal							
Merel	Kat	Konijn	Vos	Hond	Ree	Muis	Rat
2	1	757	47	113	6	82	148

De burchten zijn grotendeels uitgegraven door konijnen en een enkele burcht is aangetroffen met vossenkeutels aan de ingang. De vos is regelmatig waargenomen dus een vossenburcht is niet uitgesloten in het gebied. De das, alsook andere marterachtigen, zijn niet waargenomen. Een mogelijke verklaring voor de afwezigheid van marterachtigen is de hoge mate van verstoring in het gebied. Meerdere malen zijn mensen waargenomen (van de paden af) en honden welke actief probeerde de burchten uit te graven. Figuur 6 geeft een impressie van de resultaten.

Figuur 6. Resultaten van het nadere onderzoek. Foto linksboven: burcht bewoond door konijnen. Foto rechtsboven: vos. Foto onder: handen graven een konijnenburcht uit.

Negatieve effecten op de das zijn uitgesloten, de soort is niet waargenomen. Derhalve is geen sprake van een overtreding van verbodsbepalingen op de Wet natuurbescherming bij de realisatie van het voornemen.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voor in het bosgebied rondom het plangebied. Nesten van eekhoorns zijn echter niet aangetroffen in de bomen rondom het plangebied. Mogelijk zijn nesten in de omgeving wel aanwezig maar deze worden als gevolg van het voornemen niet beïnvloed. Derhalve zijn negatieve effecten op de eekhoorn uitgesloten. Een foerageergebied van de eekhoorn in het plangebied is uitgesloten aangezien eekhoorns niet foerageren op open graslanden. Aan de randen van het plangebied kan wel foerageergebied aanwezig zijn maar hier vinden geen activiteiten plaats als gevolg van het voornemen.

Vleermuizen

In het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen voor vleermuizen. In de directe omgeving, met name de beukenlaan aan de zuidzijde, zijn veel potentiële verblijfplaatsen aanwezig. Er zijn echter geen effecten van het voornemen op deze verblijfplaatsen. Vleermuizen zijn in 2018 onderzocht en hieruit is gebleken dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn op vleermuizen als gevolg van het voornemen.

Aangezien de situatie ter plaatse niet is gewijzigd, is ook in huidige situatie de verwachting dat er geen negatieve effecten zullen optreden op vleermuizen. In het bestemmingsplan is middels een voorwaardelijke verplichting in de vorm van een verlichtingsplan mogelijk negatief effect ge(waar)borgd.

Met name de lichtuitstraling op het Wilhelminakanaal is hierbij van belang. Het Wilhelminakanaal is namelijk een essentiële vliegroute voor de water- en meervleermuis. Het plan zal niet leiden tot een verhoogde

lichtuitstraling op essentiële vliegroutes op het Wilhelminakanaal en het bosgebied. Verlichting wordt met gerichte armaturen enkel op het verharde terrein gericht.

Binnen het landbouwgebied zijn geen vliegroutes of essentiële (of potentiële) elementen aanwezig voor vleermuizen. Derhalve leidt het plan niet tot een overtreding van verbodsbepalingen wanneer de voorschriften met betrekking tot verlichting worden gevolgd.

Vlinders

Uit de bureaustudie komen de teunisbloempijlstaart en de kleine ijsvogelvlinder naar voren. Voor beide soorten is binnen het plangebied geen geschikt voortplantingsbiotoop aanwezig. Het landbouwgebied wordt momenteel gebruikt als maïsakker en overige delen zijn tevens met regelmaat vergraven. Gedurende de terreinbezoeken en op basis van een biotoopinschatting is de aanwezigheid van waardplanten voor beide soorten redelijkerwijs uit te sluiten.

Soorten als de teunisbloem en kamperfoelie kunnen in de naastgelegen vegetatiestructuur wel aanwezig zijn maar deze biotopen blijven behouden. In de toekomst krijgen de waardplanten tevens meer kans om te groeien in het nieuwe natuurgebied naast het bedrijventerrein. Beide vlindersoorten zijn daarnaast 'zwervende' soorten en de waarnemingen uit de NDFF betreffen imago's. Essentieel leefgebied voor de teunisbloempijlstaart en de kleine ijsvogelvlinder is uitgesloten.

Conclusie

Initiatiefnemer Rodenburg is voornemens om het bedrijventerrein aan de zuidzijde van het Wilhelminakanaal uit te breiden richting het oosten. Deze ontwikkeling heeft volgens de conclusies uit 2018 (BuWa, 2018) geen negatieve gevolgen voor in de omgeving voorkomende beschermde soorten. Voorliggende oplegnotitie bevestigt de uitspraken uit het verleden na het actualiseren van de QuickScan en het nadere onderzoek naar de das.

Voor de realisatie van het voornemen zijn geen negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten met in acht name van de aan het bestemmingsplan verbonden voorschriften en voorwaardelijke verplichtingen. Tabel 1 toont de conclusies uit voorliggende oplegnotitie.

Het gebied is momenteel deels grasland en wordt tevens gebruikt als maïsakker. De omgeving is een zwaar verstoord hondenlosloopegebied. De nieuwe inrichting kan, afhankelijk van het toekomstige gebruik, een positief effect hebben op plaatselijke populaties van soorten.

Tabel 1. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort(groep)	Essentieel leefgebied in (directe omgeving van) plangebied?	Nader onderzoek nodig?	Maatregelen?	Ontheffing Wnb aan de orde?	Is het plan uitvoerbaar?
Vogels (algemene broedvogels)	Ja, nestgelegenheid in opgaande begroeiing en in de omliggende bosranden.	Nee	Ja, rekening houden met het broedseizoen.	Nee	Ja
Zoogdieren <i>Vleermuizen</i>	Mogelijk foerageergebied en vliegroutes aanwezig in de omgeving.	Nee	Voorkomen van lichtuitstraling naar omliggend gebied.	Nee	Ja
Zoogdieren <i>Eekhoorn</i>	Nee, wel in de omgeving van het plangebied.	Nee	Nee	Nee	Ja
Zoogdieren <i>Das</i>	Nee, middels nader onderzoek is essentieel leefgebied van de das uitgesloten.	Uitgevoerd	Nee	Nee.	Ja

Literatuurlijst

Bureau Waardenburg, 2018. QuickScan Flora- en Fauna. *Natuurtoets Rodenburg Beheer*.

Bureau Waardenburg, 2018. Nader onderzoek das en vleermuizen.

Dietz, C., Helversen, von, O., Nill, D., 2011. Vleermuizen. *Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Tirion natuur i.s.m. de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

King, C.M & Power, R.A., 2007. The Natural History Of Weasels and Stoats. *Ecology, behaviour, and management*.

Overig

NDFP 2018 – 2023
Vlinderstichting
Zoogdiervereniging